Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 169 (10.846). Львів, вівторок 3. серпня 1926. [illegible] Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

За амнестію для політичних вязнів.

Велике віче у Львові.

Львів, 1. серпня 1926.

Сьогодня в 12. год. в полудне відбулося імпозантне віче, скликане Народньою Організацією Українців м. Львова, на дневному порядку якого стояла одна справа: амнестія для політичних вязнів. Ця справа, не зважаючи на вакаційний час, стягнула до великої салі Лисенка великі маси українського населення міста Львова, які прийшли, щоб сказати своє слово в справі своїх синів і братів, у справі всіх тих, що за свою політичну діяльність опинилися в польських тюрмах.

До президії віча вибрано п. Льва Петрушевича (голова), пп. Карася і Рибчука (заступники) і пп Желізка і Сказинського (секретарі). Основний реферат виголосив представник Центрального Комітету У. Н. Д. О. адвокат д-р Олександер Марітчак. Бесідник ілюстрував свою промову влучними цитатами самих польських державних мужів про польське тюремництво і відносини в ньому, що представника польської влади виводило весь час з рівноваги і він кількома наворогами перервав промовцеві. Ледви д-р О. Марітчак скінчив свій реферат і посипалися бурхливі оплески, як комісар д-р Вагнер встав і заявив, що з уваги на настрій присутніх, викликаний рефератом, він віче розвязує. Посипалися оклики обурення, після чого принято подані нижче резолюції і публика під асистою численної поліції, співаючи національні гимни, стала опускати салю. На дворі ще довго викрикувала поліція, що розганяла публику на всі сторони, побоюючись уличних демонстрацій. Слід згадати ще, що афіші і летючки, які скликали громадян на віче, державна прокураторія сконфіскувала.

По розвязанні віча присутні на салі посли Антін Васильчук і Пащук оголосили посольське справоздавче віче. Та й до цього віча не допустив правительственний комісар, розвязуючи його. Оба посли виголосили лише відповідні протести та відчитали свої резолюції за амнестією для політичних вязнів.

Резолюції.

III. Віче домагається негайного звільнення всіх політичних вязнів з польських тюрем, привернення їм повноти горожанських прав та уморення всіх політичних процесів, яких основою є боротьба за національні і соціальні права.

З великої хмари — малий дощ.

„Шпигунська афера" в урядовому освітленні.

Прокуратура окружного суду в Кракові подає: „Кількамісячна обсервація ряду підозрілих одиниць, яку переводила військова і політична влада в Кракові, Перемишлі і Львові, дала можливість зліквідувати в останніх днях шпигунську організацію, що істнувала на території Західної і Східної „Малопольщі" і простягала нитки своєї протидержавної роботи також на Варшаву і Познань. Організація ця була занята видобуванням таємних військових актів і матеріялів з метою передачі їх одній із сусідніх держав. Провід організації був у Кракові, а в склад її входили особи обох полів, переважно зпоміж молоді.

В звязку з викриттям організації арештовано в останніх днях у Кракові, Перемишлі і Львові 3[illegible] цивільні особи, які відставлено до арештів окружного карного суду в Кракові.

Підприняте також арештування кількох осіб у Варшаві, котрі до цього часу не доставлені до краківського суду.

Ревізії, які переведено у арештованих, виявили обильний (?) доказовий матеріял, переважно у виді листів, фотографічних матеріялів, знарядця для провадження таємного листування і т. и.; цей матеріял перейшов до розпорядимости суду. Одначе подані в деяких часописах відомости про знайдення при ревізії зброї, вибухових матеріялів, культур бацилів і т. ин. не відповідають правді.

Наслідком переведених арештувань належить уважати цю шпигунську організацію за ліквідовану, а вступні доходження військової і політичної влади за закінчені. Дальше слідство переводиться в слідчому суді в Кракові; воно мусить держатися в цілковитій тайні, якої вимагає істота викритих фактів.

З огляду на велику кількість підозрілих осіб і розмір доказового матеріялу слідство потягне правдоподібно довгий час; в тому часі дальші урядові вияснення не будуть подаватися до відома".

Стільки офіціяльний комунікат. Як бачимо, з подаваних польською пресою ок. сто арештованих перевезено до Кракова тільки 32 особи. „Доказ" їх вини — це листи і фотографічні апарати. Ми певні, що з хвилею розшифрування тих таємничих листів (кирилиця для кожного Поляка — таємне письмо) подане вгорі число арештованих ще дуже сильно стопиться, або взагалі виявиться щось зовсім инше. В свій час ми це пригадаємо, а тепер сміємо тільки поставити польським урядовим колам скромний запит: Як можна було дозволяти неодвічальній польській пресі виписувати несотворені річи у звязку з цею „аферою", як можна було потурати тим сліпим вигукам озвірілого польського шовінізму, що цькував і цькує до нині проти всього українського народу в межах Польщі?

Реґуляція польсько-румунського кордону.

Варшава, 1. серпня 1926.

В Чернівцях відбувся зїзд польсько-румунської кордонної делегації, на якому принято регулямін мішаної кордонної польсько-румунської комісії і вибрано 2 підкомісії: територіяльну і технічну, а також виготовлено плян комісії на найближчий час. Таким чином започатковано працю спільного усталення польсько-румунського кордону, який до цього часу проходив провізорично давньою лінією, яка відмежовувала Галичину від Буковини з незначними відхиленнями.

Смерть Каспровича.

Закопане, 1. серпня.

Помер тут найвизначніший польський поет Ян Каспрович.

Українці в Зединених Державах.

З розмови з ред. В. Б. Лотоцьким.

Перед кількома днями подали ми низку інтересних уваг п. ред. В. Лотоцького про життя й відносини між Українцями в Зединених Державах. Сьогодня хочемо поділитися з нашими читачами дальшими увагами нашого шан. гостя.

На запит про політичні орієнтації наших заокеанських братів п. ред. Лотоцький відповів так:

Політично ділиться українська еміграція в Зединених Державах на такі самі групи, як у старому краю. Отже маємо там Обєднання всіх національних організацій, установу безперечно з найбільшим авторитетом, а дальше організації: католицьку, січову, т. зв. „Оборону України", комуністичну і русофільську. Про Обєднання „Діло" писало вже нераз; тут зазначу тільки, що збіркова акція Обєднання, якого осідок є у Філядельфії, в останньому часі дещо підупала, м. ин. через виїзд д-ра Мишуґи, який вів його від самого оснування, до Ню Иорку (на становище співредактора „Свободи"). Весь католицький рух концентрується самозрозуміло біля еп. Богачевського і його органу „Америка", що виходить під редакцією д-ра О. Назарука в Філядельфії. Січова організація має свій осідок в Шикаґо. Вона стоїть твердо на гетьманській плятформі, але в останнім часі є в ній з того приводу непорозуміння і вона підупадає. Її органом є „Січ". „Оборона України" — це організація національно-соціялістична. Її орган: „Українська Громада". „О. У." має свої відділи по ріжних місцевостях, а її провідниками є пп. Мирослав Січинський і Микола Цеглинський. „О. У." стоїть у тісному звязку з галицькими соц.-радикалами. Більшого впливу не має. Про українських комуністів в Америці можна сказати тільки одно, а саме, що вони з дня на день більше тратять своїх прихильників. Їх колишній розмах зовсім ослаб і вони пробують тепер замкнутися в своїх гуртках. Їх щоденник „Українські Щоденні Вісти" перестав видавати літературний додаток. Щодо москвофілів, то вони теж замкнені в собі. Мають дві невеликі допомогові організації: „Общество русских братств" і „Взаимопомощь" і два органи „Правда" і „Свѣтъ". Думають далі по старому, хоч сліди й у них проблиски нового. Дехто з провідників москвофілів є вже одною ногою в українському таборі. Поза тими головними напрямами є ще деякі дрібні гуртки без значіння.

Окремо представив нам шан. гість релігійну сторону української еміграції в Америці. Домінує там всюди греко-кат. церква, що має поважну організацію і великий гурт здисциплінованих робітників-священиків. Тому, що церква ця була запущена ізза 8-річної відсутности свого епископа, еп. Богачевський зачав і у ній заводити порядки. Щодо православного віроісповідання, то велика більшість наших людей (з б. російської займанщини) належить до старої (російської) церкви, якою тепер управляє архієп. Кедровський. Зовсім окремо стоїть українська автокефальна церква, якою управляє архієп. Теодорович. Цю церкву складають головно Галичане; священики її — в більшости б. дякоучителі. Ця церковна організація слабенька, всіх автокефальних парафій є щось понад 20, і то переважно дрібних, слабосильних. Ще слабше представляється між американськими Українцями протестантський рух. По правді, протестанти мають тільки одну церкву (в Нюарку). Ведуть ще свій духовний семинар у Блумфілд, де м. ин. викладає українську мову, історію й українську літературу б. посол д-р Льонгин Цегельський. Позатим є ще між нашими людьми пара дрібних сект, одначе на загал українська еміграція виявила себе здоровою і відпорною на всякі зазіхання ріжних чужинецьких сектантів і проповідників. Про релігійне життя в Америці треба сказати одно, а саме, що воно пульсує дуже інтензивно.

Про економічне положення нашої еміграції п. ред. Лотоцький висказався так:

Тепер безробіття в Зединених Державах нема, бо туди, як відомо, сильно обмежено приплив свіжих еміґрантів. Наші люде заробляють денно пересічно 5—10, а то й більше долярів. Бракує там дівчат до домашніх робіт, тому такі роботи дуже добре платні. Крім робітництва, яке творить львину часть нашої еміграції, є ще в Зед. Державах доволі українських бизнесменів (купців, торговців реальностями), банковців, підприємців, реставраторів то що. Є й дещо українських ремісників. Усі вони — люде більше або менше заможні, всі мають гроші в банках і всі обезпечені на життя.

Головні осередки українських організацій — це Ню Йорк разом з сусіднім містом Джерзи Сіті (в самому Ню Иорку є понад 50 українських товариств і установ), а дальше Філядельфія (около 40 організацій), Шикаго (ок. 40 товариств), Пітсбург (ок. 30 товариств), Дітройт (також до 30 товариств), Клівленд (ок. 25 товариств). Найбільше Українців живе в Ню Иорку і Шикаго (в обох приблизно по 50—60 тисяч). Головним політичним і культурним українським центром є Ню Иорк.

Щодо виглядів на будуче української еміграції в Зед. Державах, то п. ред. Лотоцький думає, що чужа школа й чуже окруження впливають поволі, але постійно на її винародовлення. Цьому винародовленню пособляє ще й те, що тепер приплив свіжих сил із краю урвався сливе зовсім. Зате багато старших еміґрантів хоче вертати і потрохи вертає до краю. Це роблять головно ті старші люде, що вже не можуть в Америці працювати, а за ощаджені там гроші думають дожити свого віку спокійно й без жури у Рідному Краю, до якого їх тягне дивна непереможна сила.

ється тепер релігійними студіями і написав в одмім американськім журналі гостру критику на книжку єрусалимського професора Клявснера „Ісус". — В Единбурзі почався міжнародній конгрес есперантистів, який тріватиме до 7-го серпня. — Одночасно в Празі від 31-го липня до 4-го серпня збирається конгрес другої міжнародньої мови „Ідо". — На протязі одної ночі стала славною 17-літня Американка Бетті Браунсон, яка ґеніяльно відтворила у фільмі гозовну ролю „Петра Пана", казкової постаті дитячої літератури. — Дня 29-го липня святкував Муссоліні свій 43 рік життя. — 22-літнього російського хеміка Ю. Б. Харитона, що скінчив два роки тому петроградський політехнікум і має вже за собою кілька поважних наукових праць, покликав до себе визначний англійський учений Рутерфорд. — Славний замок Каноссу, відомий з покути німецького цісаря Генрика IV. перед папою Григорієм VII., відбудув і направить італійський уряд з доручення Муссоліні.

— **З кіна.** В кіні „Лев" почалась нова фільма, при супроводі співу артистів варшавської опери, п. з. „Ті з переулка"; є це сензаційна еротична драма в 15 діях. У головних ролях Б. Гецке, Меді Хрістіянс, Енд Ніссен.

Дописи.

Трускавець. *(Купелевий сезон. — Свято Франка. — Бажання курацийників).* Сто літ минає від часу, як Трускавець став купелевою місцевістю. Хроніка каже, що з давен-давна уживали хорі до купелів трускавецьких вод, привозячи з собою власні ванни. Так було до 1826 р. Щойно в 1827 р. прибудовано при одній коршмі шопу, в якій уміщено 4 (чотири) ванні, це був початок нинішнього Трускавця. З роками він постійно розвивався, а нині належить уже до більших купелевих заведень. Є тут 30 віль, електричне освітлення, догідна комунікація, лазні I., II. і III. кляси, гарний парк, в котрім двічи денно грає музика — представлення, концерти. Джерела: „Нафтуся", „Маруся", Броня", „Зося". Вечером гудуть 2 джезбенди, аж гомін іде по наших горах. Словом — сезон в повному розгоні; перебуває тут коло 5000 осіб. На променаді чуються ріжні мови. Між гістьми є також трохи Українців, одначе між ними нема чомусь спільної точки, котра би всіх єднала. Кожний ходить одинцем. Одна церква збирає в неділю всіх греко-католиків. Підчас богослуження співає дуже гарно місцевий мішаний хор. Нечисленний він, але добре віспіваний і ніжний. На богослуження приходить багато Поляків (світських і священиків) і — як видно — з приємністю і вдоволенням присаухуються нашим церковним пісням. Своєрідний, глибокий настрій підносить і те, що „апостола", євангеліє і „Вірую" читається в народній мові. Слухаєш, розумієш і відчуваєш цілою душею красу рідної мови і глибину змісту. Пора, щоб у всіх наших церквах завели читання „апостола" і т. д. в живій народній українській мові. По богослуженню співається тут постійно: „Боже великий..." Дня 17. VII. відсвяткував Трускавець 10-літні роковини смерти І. Франка. Свято відбулося у власній салі, а програма обіймала: реферат, спів, декл. „Каменярів" і виставу „Украдене щастя". Беручи під увагу сили, якими розпорядає читальня, точки були виконані зовсім вдоволяюче. Одно ще бажання українських гостей у Трускавці на адресу виділу читальні, а саме: Чи не можна би при читальні визначити одну кімнатку, де моглаб міститися „Бесіда", де моглиб гості зійтися на газету і з собою познайомитися? А дальше відчувається тут недостача української бібліотеки (польських є 2, жид. 1). Може би „Просвіта" могла зорганізувати таку „летючу бібліотеку" на купелевий сезон? „Бесіда" і бібліотека були би тим осередком, що гуртував би і єднав би наших курацийників в одну громаду. **О.**

Теребовля. *(Посвячення кооперативи „Єдність" у Ласківцях).* Дня 18. липня відбулося святочне відкриття крамниці кооперативи „Єдність" у селі Ласківцях теребовельського повіту. На це велике для села свято прибуло багато інтеліґенції і селян не лише місцевих, але також із сусідніх сіл в числі коло 2 і пів тисяч народа. О год. 11-ій перед полуднем відправили перед домом читальні „Просвіти" о. д-р Василик і о. Братик молебень, після якого о. д-р Василик виголосив проповідь, достосовану до ваги хвилі. По цій проповіди відкрив організатор П. С. К. у Теребовлі вивіску нової кооперативи, а відтак відбулося саме посвячення кооперативної крамниці в середині. Після посвячення присутні учасники свята удалися до великої салі читальні, де серед грімких оплесків організатор п. Степан Машкевич виголосив гарячу патріотичну промову на тему значіння української кооперації. По нім промовляв іменем кооперативи п. Апостол, дякуючи присутнім за численну участь у кооперативному святі й підчеркуючи велику вагу оснування кооперативи в Ласківцях. Після того відспівано „Боже великий" і „Ще не вмерла". Серед присутніх панував щирий настрій і бадьорий дух, який вказував на зрозуміння великої хвилі. Той дух дає запоруку гарних успіхів новооснованої кооперативи і він повинен привести до побіди нашої кооперації над чужою торговлею.

Всячина.

Міліярдер-нуждар. У Ню-Йорку, в захисті для бідних, помер колись славний міліярдер Джон Стіл у 86 р. життя. Він мав такий самий талант збирати гроші, як і розтрачувати їх. Він мав щодня новий одяг, від капелюха до черевиків. Курив цигари по 4 долари одно, а запалював їх доляровими банкнотами. Коли їздив, скрізь мав окремий вагон-сальон. Одного разу казав відограти оперету в одному театрі для нього самого і заплатив за цей вечір 150 000 дол. Таким робом за 10 літ пропутав усе майно і в 50 році життя став жебраком. Доля казала йому жити ще 36 літ у цій новій ролі, на розі вулиці, з простягненою рукою. Помер у нужді і залишив за собою ефимерну славу чудака, що не знав ціни гроша.

За убивство перед 8 роками.

Дня 22. листопада 1918 р. впала вночі до мешкання кравця Якова Наєра у Львові (вул. Шпитальна 22.) банда з 3 розбишак, одягнених у польський військовий однострій. Голова цієї банди мав на собі шкіряну куртку і відзнаки Черв. Хреста. Банда впала до мешкання під претекстом пошукування дезертирів. Провідник банди стрілив до Наєра з кріса, ранивши його в живіт; колиж ранений від страшного болю почав кричати, бандит почав душити його колінами. В мешканні була ще жінка Наєра і 3 маленьких дітей. Коли Наєр перестав виявляти ознаки життя, бандит, приклавши дуло до висків його жінки, мав намір вистрілити. На прохання 12-літньої дочки другий бандит відтягнув його зі словами: „Павелку, дай спокуй!" Після цього убивства бандити опорожнили мешкання, забравши з собою ріжні дорогі річи, при чому мати з дочкою мусіли їм допомагати в пакуванні добичі. Чотири тижні після того убивства дочка пізнала провідника банди в особі Павла Пелеха, який, хоч греко-католик, воював по стороні Поляків. Арештований і пізнаний рядом свідків, намагався Пелех покінчити з собою самовбивством і поперетинав собі жили. Пізніше зі шпиталю втік і від того часу чутки про нього не було. Аж недавно один зі свідків того убивства стрінув Пелеха в Яричеві, де розбійник оженився і відкрив собі пекарню. Повідомлена про це поліція арештувала Пелеха і перевела його до карного суду у Львові. Слідство в цій справі провадить суддя Вітошинський.

В пятницю (30. м. м.) переслухувано у суді свідків, які могли щонебудь розповісти про це убивство. З причини дуже великої кількости тих свідків конфронтовано їх із злочинцем в малій салі розправ. Не зважаючи на те, що Пелех дуже змінився, запустивши довгу бороду, частина свідків пізнала його і ствердила, що він в листопадових днях гуляв на Шпитальній вулиці. В часі зізнань тих свідків (було їх около 30) Пелех признався нарешті до убивства Наєра, при чому вказав на одного зі свідків, які його найбільше „засипували", як на провідника банди. Того свідка, не зважаючи на його відпекування, арештовано таки на місці і відставлено до тюрми при вул. Баторія.

Слідство ведеться далі.

✠ Посмертна згадка.

Пок. Семен Наливайко уродився в Тростинці Малій біля Золочева в 1855 р. Від 1870—1872 р. був покійний учителем-помічником у Хильчицях коло Львова, а від 1872—74 самостійним учителем у Луці. За пропаганду тверезости і за заснування читальні „Просвіти" постарався гр. Водзіцький про те, що його забрали до війська на три роки. В війську дослужився він ранги фельдфебля, потім зложив офіцерський іспит і став резервовим офіцером. В часі військової служби здав також кваліфікаційний учительський іспит. По виході з війська вчителював у Волківцях, потім став сталим учителем у Торгові, а накінець управителем двоклясової школи в Вільшаниці. У Вільшаниці розвинув покійний всесторонню діяльність: заснував читальню „Просвіти", кредитову кооперативу і кружок Сільського Господаря. Всі ті товариства містилися в його домі. В 1910 р. перейшов покійний на пенсію.

Ще в 1919 р. жертвував покійний 1000 корон на „Рідну Школу" зі своїх скромних учительських ощадностей і тим став добродієм „Рідної Школи". В тому ж році оснував Покійний при головному виділі „Просвіти" у Львові стипендійний фонд в сумі 6000 корон, призначений для бідної шкільної молоді. В часі російської окупації натерпівся Покійний дуже багато. Його арештували, переслідували. Від вивозу на Сибір вратувало Покійника те, що ховаючися поважно себе зранив і попав для лічення до шпиталю в Золочеві, де видужав під лікарським доглядом д-ра Лопатинського. В 1915 р. за австрійських часів був управителем української приватної школи ім. Шашкевича в Золочеві. За свою діяльність і заслуги дістав Пок. С. Наливайко почесні грамоти від товариства „Рідної Школи", „Взаімної Помочі Учителів" і „Українського Педагогічного Товариства" у Львові. Філії „Просвіти" в Золочеві записав Покійний свій вартісний дім у Золочеві.

З Покійним зійшов у могилу колись талановитий педагог, а тепер сімдесятьдвохлітній старець з молодим серцем і молодечим запалом для громадських справ і народньої роботи. Щирого робітника та мецената стратила в особі Покійника передовсім золочівська українська громада. В. Й. П.

Оповістки.

Український театр ім. дир. І. Когутяка.

Поморяни, саля Сокола.
Понеділок 2. VIII. Війна з жінками.
Вівторок 3. VIII. Барон Кіммель.
Середа 4. VIII. День і ніч.
Четвер 5. VIII. Люнатик, премієра.
Залізці, саля Просвіти.
Пятниця 6. VIII. Воєнний похресник.
Субота 7. VIII. День і ніч.
Неділя 8. VIII. Шельменко джура.
Понеділок 9. VIII. Люнатик.

З днем 15. VII. заанґажовано до трупи відомого артиста п. Березовського і п. Степового. Режісером театру є п. Блавацький. 146 2—?

З української приватної ґімназії в Рогатині. У клясах I—VII є ще по кілька вільних місць для учнів з инших ґімназій. Зголошуватися негайно, бо по феріях, коли вже буде повне число учнів у клясах, нікого не зможу приняти. Так само взиваю всіх учнів нашої ґімназії, щоб найдалі до 15. серпня прислали вписове на 1926/27 шкільний рік, бо мушу мати повний стан кляс. Кляси з 50 учнями для кількох, що схочуть вписатися в спізненому реченці, ділити на два відділи не буду і спізнених учнів до школи не прийму.
(149—1—5) *А. Крушельницький.*

З української приватної ґімназії в Рогатині. Отвирається підготовний курс до I. кляси дня 3. серпня. Зголошення виїмково до 7. серпня. Наука на курсі безплатно. Примішення в бурсі на серпень 20 зол. (В шкільнім році около 35 зол. оплата в бурсі.) *А. Крушельницький.* (150—1—2)

Дрібні оголошення.

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Ч. 10.080/26

КОНКУРС

Каса хорих м. Львова, вул. Браєрівська 8. розписує отсим

КОНКУРС

на посаду управителя Стоматольоґічного Інституту; останній час вношення прохань до 1. вересня ц. р.

Стараючіся на це становиско повинні до прохання долучити:

1. Лікарський дипльом,
2. Докази довшої практики лікарської в цій ділянці і евентуально власні наукові праці,
3. Польське горожанство і право виконування лікарської практики.

Прохання без ствердження повищих условій, Управа не буде розглядати.

Вияснень в справі условій праці і плати уділяє Начальний Лікар Каси хорих м. Львова, Браєрівська ч. 8. II. пов.

Проханння належить вносити на руки Управи.

За Управу Каси хорих м. Львова:

Віцедиректор **С. Закшевскі** Предсідник **Ян Щирек.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ли випадки, що документи запропащувалися в військових канцеляріях та на постерунках.

Не маємо досі, на жаль, статистики інвалідів колишньої австрійської армії, котрі не одержують державної ренти. Зате маємо під руками кількасот листів тих інвалідів, які розкривають болючу сторінку сучасного життя. Зацитуємо два-три уривки з тих листів, щоби кинути світло на невідрадні обставини, в яких опинилися сотки або й тисячі наших інвалідів. Треба сказати, що та нерівність, з якою ставляться до інвалідів, збереження мертвої букви, а нехтування духа закону, який має на меті посклити суспільне лихо, при тому й брак доброї волі у виконавців закону—має фатальні наслідки. На кожному кроці стверджуємо юридичну казуїстику, жахливий бюрократизм і формалістику.

Таким чином найбільш безпорадні й безпомічні каліки позбавлені опіки держави. Між ними зустрічаємо таких, які мусіли піти за жебрачим хлібом... Нераз в одному таки селі є кільканацять таких поминених законом інвалідів, як н. пр. в селі Палагичах, товмацького повіту, де маємо 9 інвалідів і 19 воєнних вдів, які не одержують ренти.

Та послухаймо самих інвалідів. Інвалід М. Д. з Тернопільщини пише:

„Я мав інвалідські документи, але в 1922 році командант постерунку в Купчинцях забрав тут у всіх інвалідів документи й десь затратив." — Інвалідові В. Л. тогож повіту забрав папери польський офіцир на етапі в Тернополі, а його запроторив у тюрму як політично підозрілого й він просидів 2 роки.

Інвалід Т. С. зі Скалатського пов. „спізнився до реєстрації, бо такого мали ми показного війта й писаря, що ніколи ніякого розпорядження не подавали до відома, бо все були пяні". І додає, що в цілій околиці ніодин інвалід не одержує ренти.

Інвалід І. П. (пов. Городенка) жаліється: „Я писав до всіх команд, і до Коломиї, і до Львова, і до Кракова, і до Варшави, остатню бараболю продав і давав війтові та адвокатові, аби робили просьбу, і нема жадної відповіди". — „Вже я находився — пише другий інвалід з Борщівщини — до того П. К. У. (Повітова Доповняюча Команда) досить, написався досить і все дарма".

Нераз бюрократизм урядових чинників переходить у дивовижне крутійство та злобні жарти з людей, що носять воєнні каліцтва у своїм тілі. Так нпр. інвалід М. Б. (Станиславів) встиг щойно в 1924 р. видобути інвалідські документи з Перемишля та подав прохання до ПКУ в ціли реєстрації. Одержав відповідь, що має предложити свідоцтво приналежности до польського горожанства, лікарське, декларацію, витяг шлюбної метрики і ще щось там. До двох днів він це все подав, а за два тижні повідомлено його, що спізнився до реєстрації, якої речинець минув у 1922 р.

Інвалід Н. Кл. зі Снятинщини був ранений гранатом у голову над Золотою Липою. Тоді признано йому 94%, утрати працездатности, звільнено з війська й відпущено додому. Одначе Москалі, прийшовши до його села, вивезли його на Сибір в Омську губернію, де він карався по шпиталях і таборах чотири роки. В 1920 р. вернувся нещасний до рідного села. „Але так собі гадаю — пише він, — що лішпе аби я був і не вернувся, бо однаково не маю в селі ні родини ні шматка землі: маю тільки дві сестри, та одна може ще собі заробити кавалок хліба, а друга то така до зарібку, як і я. Не маючи де прихилитися, пішов я в блуд по чужих селах і так поміжи люде жив. А в 1924 р. хотів зареєструватися в ПКУ в Коломиї, ходив щось пару разів тай донині бідую без жадної запомоги".

Досадно змальовує канцелярщину інвалід О. З. з Тернопільщини: „В 1921 р. від марта до листопада списував нас усіх інвалідів командант поліції 5 разів і все говорив нам: „Зачекайце, вас сеи повола до комісії". Отож я, ранений в праву литку й клуб, ходити не міг і чекав нетерпляче того общиного „поволаня" (так само всі інваліди в селі) і не дочекався. І решті 18. березня 1922 р. завіз документи до ПКУ в Тернополі, до Інвалідського реферату. За два тижні довідався знов до реферату й отримав наказ внести ще свідоцтво моральности, котре я до пари днів і вніс. Хоч я вніс свої документи 18. березня до реферату, але затверджено моє внесення штампілею аж на 20. квітня, а зареєстровано мене в ПКУ аж 11. травня, значить через один поріг щло 44 дні!"

Наслідок був такий, що ренти не признано через спізнену реєстрацію! А цей інвалід мав за Австрії 50%, нездібности до праці.

Інвалід О. К. з Чортківщини пише, що його сім разів покликували перед військово-лікарську комісію, і за кожним разом відкладали на другий раз, і так водили від червня аж до грудня, а в грудні відповіли нарешті, що він запізно зголосився.

М. Ч. (пов. Городенка) мав за Австрії признаних 5$\frac{1}{2}$%, за Польщі тільки 15%. Одержував 2 роки ренту, а потім припинили виплату й признали здібним до праці „у своїм званию", „а моє звание — гірко додає інвалід — є рільництво на панських ланах".

С. Б. з Підгаєччини „зголосився до реєстрації ще в 1922 р., але панна, яка там писала, затратила мої документи". І пропало.

Подібно, а то й ще гірше, стоїть справа з воєнними вдовами. Одна з них пише: „Було нас кілька вдів (чоловіки до війни служили на фільварку), казали нам виробити метрики, виповнити друки, вписатися до „Звйонзку інвалідув", платити вписове по 3 зол., а врешті одна одержала ренту і то найбагатша".

Очевидно, що це все не може причинитися до зміцнення почуття законности й пошанування закону. Загал виробляє собі погляд, що там вгорі у влади ніякого права добитися не можна. „В нашому селі — пише один інвалід — є багато подібних інвалідів, що вже навіть одержували ренту, а тепер їм відібрано, — та вони не роблять ніяких заходів, бо є тої гадки, що надармо все!"

Ті інваліди, що одержують ренту, здаються иншим упривілейованими. Другіж, теж люде нездібні до фізичної, а то й умової праці, мусять коритися долі, зносити наруги й злидні. Вжеж не з добра доводитися хапати за жебрацьку палицю!

Замітити треба, що інваліди, які попали перед польські військово-лікарські комісії, одержують майже з правила значно нижчий відсоток утрати працездатности від того, який їм признали австрійські комісії. Бачимо, що нпр. з 60 проц. понижено на 15 проц., з 80 проц. на 15 проц., з 55 проц. і 75 проц. на 10 проц., зі 100 проц. на 25 процент. Хіба можна припустити, що людина настільки відзискала здоровля, що з повного інваліда стала працездатною людиною?

Гадаємо, що висловимо далеко не відокремлений погляд, коли скажемо, що так поставлена справа забезпечення інвалідів рішуче вимагає основної ревізії. Всіж вони постраждали внаслідок однородних причин. Живе життя вимагає, щоби дбати про дух закону, а не про його мертву букву. Людям з ампутованими ногами, відірваними руками, розбитими кістьми, порваними жилами, сліпим від поранення, з очима, висмаленими у військових фабриках, з подіравленими легенями, сухітникам, умово хорим від ран або від гарматнього гуку чи від пережитих страхіть, — всім їм належиться однакова опіка й поміч, якщо взагалі признається, що держава має супроти них якийсь обовязок. Коли інвалідська рента не є ласкою, а інвалідський закон має вищу, гуманітарну мету, то він повинен бути приноровлений у всьому обсягу, бо в противному разі виходить якась карикатура закону.

Д. К—ий.

По широкому світі.

Англійські вуглекопи не є в згоді з парляментськими представниками робітничої партії щодо умовин, на яких слід вести дальші переговори з урядом

Еспанія устами свого міністра закорд. справ піддержує далі свої претенсії на постійне місце в Раді Ліґи Націй.

Німецько-польські торговельні переговори, які ведуться безконечно, перервуть свою працю на місяць від 10. серпня до 10. вересня.

Кара Кемаль, один з головних організаторів змови на життя Кемаля Паші, застрілився в моменті, коли його мали арештувати. На його голову уряд назначив був високу нагороду. Його трупа повісять прилюдно.

Орґанізаційний рух.

Повітовий зїзд У. Н. Д. О. в Бучачі.

Бучач, 26. липня 1926.

Вчора (25. VII.) відбувся у нас Повітовий Народній Зїзд Обєднання. Взяло в ньому участь понад 150 делегатів із сіл. Як на довірочній нараді в перших днях липня, так і цим разом явилися виключно селяне. А треба замітити, що в самім Бучачі є понад 20 інтеліґентських родин... Зїзд представляв собою незвичайно симпатичну картину: поруч старших селян — юнаки, на яких тут і спирається кооперативна сіть, та представниці сільського жіноцтва.

Наради отворив місцевий адвокат і повітовий організатор Обєднання д-р Ів. Боцюрків. Головою Зїзду вибрано господаря з Костільник п. Василя Кузева. Секретарював п. Т. Крамарчук.

Реферати про політичне положення, організацію і програму партії виголосили п. М. Струтинський, делеґат Центрального Комітету У. Н. Д. О. зі Львова і д-р В. Електорович з Чорткова.

В дискусії забирали голос: Гр. Павлів з Возилова, Комарницький з Ільшанець, В. Кузів, що виголосив довшу промову про вагу кооперативної організації і ин. Останні промовляли: д-р І. Боцюрків і М. Струтинський. Перший докладно зясував завдання політичної організації на селі, другий на прикладах з минулого инших народів, а головно з історії польських визвольних змагань — виказував значіння організованости.

До Повітового Народнього Комітету Обєднання вибрано: д-ра Ів. Боцюркова (голова), Володимира Луцева з Жизномира, Івана Семйонова з Переволоки, Дмитра Іваськова з Ліщинець, Леоніда Кіндибалюка з Нагірянки, о. Плешкевича з Устя Зеленого, Михайла Плиску з Зодорова, д-ра Банда з Монастириськ, Василя Кушника з Золотого Потока, Василя Кузева з Костільник, о. І. Галібея зі Скоморох.

Вся праця по селах бучацького повіту: просвітня, кооперативна й політична — спирається майже всеціло на діячах-селянах. Зпоміж інтеліґенції бере активну участь у праці на народній ниві — на жаль — ледви кілька одиниць.

Селянин.

НОВИНКИ.

— **Голова У. Н. Д. О.** одержав від посольства Зєдинених Держав у Варшаві слідуючого листа з 23. ц. м.: „До д-ра Дмитра Левицького, Голови Українського Національного Обєднання у Львові. „Пане, Президент Зєдинених Держав доручив мені висловити Українській Національній Орґанізації щиру подяку за ласкавий привіт, пересланий народові Зєдинених Держав з нагоди 150-літних роковин незалежности Зєдинених Держав".

— **Осінній вітер** з холодним дощем відвідав нашу околицю після літньої бурі. Від двох днів панує студінь пізньої осени. Несамовитий вітер муів спричинити чималі шкоди у всьому краю. Не є це буря на зразок недавньої американської, але таки небуденна. Не заздримо літникам, що вибрались у гори, головно, коли не взяли зі собою теплої одіжи.

— **Гайворонння.** „Слово Польске" що-кілька днів пускає новинку, якої метою є доноси на Українців за їх „протидержавну, зрадливу роботу". Найбільше суперечні звістки про арештування у звязку з „українською шпигунською орґанізацією" воно зводить у ч. 209 до дуже простого знаменника: всі особи, в яких поліція робила ревізії, на підставі найбільше випадкових доносів (нпр. проф. Ст. Шаха помішали з якимсь иншим Шахом!) і з яких деякі стоять осторонь від усякого суспільного життя, „Слово Польске" реєструє як арештованих і як шпигунів, хоча більшість з них ходить на волі, не почуваючись до ніякої вини. Редактори „Сл. Польського", які так запопадливо вірять усім арештуванням Українців, свідомо не хотять телефонувати на поліцію за інформаціями, щоби не псувати своєї доношицької методи.

— **Віктор Васнецов** — відомий російський маляр помер у Москві в 79 р. життя. Його вважали аж до останнього моменту перед війною найвизначнішим представником т. зв. національно-російського малярства. Сюжетами його картин було давнє минуле Росії, казковий світ князів і лицарства. Він створив окремий стиль, який завдяки своїй зовнішній імпонуючій формі та декоративним вражінням став офіціяльним „російським стилем". На цей стиль складались дужі коні, велитні з довжезними мечами та списами, різьблена орнаментика, фантастичні постаті звірят, патетичний розмах композиції. Ця псевдоросійська романтика найшла свій найкращий вислів у славнім образі Васнецова „Богатирі", відомім у тисячних репродукціях. Вплив Васнецова на розвиток російського малярства був довгий час великий і ослаб щойно під впливом модерних течій. Продовжниками Васнецова є його брат Аполінарій, Нестеров і Суріков.

— **Катастрофи.** Над Прагою летун кинув з необережности три бомби і вбив 3-літню дівчинку. — Під Парижем знову один поїзд вилетів зі шин; 4 убитих, 17 ранених. — Повені в Японії, спричинені рікою Ніґата, проглинули сотки жертв і залили 33.000 рижових піль. Озеро Суісса залило 130 осіб. — На Північнім морі грім ударив у німецький пасажирський літак; 4 осіб убитих, 3 ранені. — Дунай під Галацом зростає внаслідок злив і загрожує повінню місту. — Везувій проявляє охоту зробити Неаполітанцям несподіванку новим вибухом. — На острові Бахама буровій счинив шкоди на 8 міл дол. і вбив 150 осіб. — Три кораблі, що їхали до островів Уінґворд, потонули в морі, здебільша з пасажирами.

— **Краєві фінансісти.** У Варшаві арештували якогось Й. Квасняка, що від довшого часу виступав як князь Скірмунт там і у Львові і фальшував валютові посвідки. — Львівський директор „Банку Влосцянського" Евген Фльорянський застрілився у варшавськім готелі в моменті, коли прийшла його арештувати поліція. — Спеціяльна соймова комісія, що веде слідство у „Союзі фабрик сірників" у Варшаві, ствердила, що в цьому товаристві є на 13 урядовців 11 директорів з пересічною платою... 300 долярів місячно, а в одній надзірній раді сидить один посол.

— **Звишка почтової тарифи**, про яку була вчора згадка у першій колюмні першої статті, обовязує від 1-го серпня.

— **Державний уряд посередництва праці** подає до відома, що безробітні, зареєстровані в уряді, повинні бодай раз у місяць віднови свою заяву, що шукають праці або прохають запомоги. Мають це зробити в окружній управі фонду для безробітних від 8 і. до 13-ої (у Львові, вул. Рутовського 11).

— **Світова хроніка.** У Відні скінчився конґрес міжнародного товариства для льоґопедії та фоніятрії, цебто дослідів і лічення недуг голосу та вимови, при співучасти 100 делеґатів. — Помер єдиний син Абрагама Лінкольна Роберт Лінкольн у 83 р. життя. Він був випадковим свідком убивства свого батька в 1865 р. у театрі у Вашингтоні. У 90 роках був Роберт послом Зєдинених Держав в Анґлії, а пізніше головою залізничого союзу „Пульман". — Бувш. цісар Вільгельм забав

Українська кооперація.

І. повоєнна кооперативна організація.

Кооперативне будівництво — це скомплікована, після найновішої техніки сконструована машина, яка даній нації, серед якої і для якої збудована, повинна у вислідах своєї діяльности дати матеріяльні і духові здобутки.

Напрямні кооперативного будівництва є для кожної нації відмінні, пристосовані до соціяльного укласовання, до культурного рівня, до простору населення, а головно до матеріяльних дібр і джерел доходів (варстату праці) дотичної нації.

Пляни цеї будови випрацьовують теоретично і практично вишколені ідейні одиниці, а технічні роботи виконують ідейні, свідомі свого завдання кооперативні робітники в порозумінні з першими.

Щоби машина могла виконувати свої завдання, притягається в дорозі пропаганди заінтересовані верстви суспільности, які малими матеріяльними вкладами у формі уділів довершують матеріяльно кооперативну будову, а довірям до проводу і вірою в осягнення намічених цілей скріпляють енергію і завзяття (моральна основа).

Висліди діяльности залежні від справности апарату. Справність апарату знова в першій і головній мірі від моральних основ, дальше від матеріяльних (самовистарчальности).

Воєнна хуртовина знищила майже в цілости довоєнну українську кооперацію. З 547 кооператив залишилася лише частина (головно у Львові і в більших осередках Галичини). Йдучи на зустріч конечним потребам знищеного воєнними подіями українського села, центральні (культурно-освітні й економічні) львівські установи основують Краєвий Комітет Організації Кооператив, який — започатковує з початком 1921 р. при допомозі апарату Ревізійного Союза Українських Кооператив нову добу в економічнім відродженні української нації на західних її землях.

Намічена організація мала опертися на згуртованні верств сільського населення в однотипових мішаних господарсько споживчих кооперативах І. ступня.

Метою згаданої організації було переводити (в економічнім значінню) через ті найнижчі клітини ціле господарське життя здолу уверх (збут сільсько-господарських продуктів) і навідворот (закуп артикулів поживи і засобів сільсько-господарської продукції).

Свідомість того, що — нова організація була менше знана навіть серед свідоміших верств нашої суспільности, що сільське населення не було вповні підготоване до колективної праці (хоч інстинктовно потребу такої відчувало) і що найважніше — нестійність обовязуючої польської валюти не дозволяла переводити калькуляційних обчислень та вести торговлю на більші розміри на всіх ділянках народнього господарства — приневолила КОК започаткувати найперше творення споживчих відділів при кооперативах І. ступня. Був це хоч і скомплікований відділ торговельної організації, та всеж найбільше підхожий до кооперативного вишколення нашого населення, до вивчення справних завідуючих органів, до практичного поширення основ ідеї кооперації. Про инші, найважніші ділянки народнього господарства (чисто господарські кооперативи, кооперативи, пособляючі розвиткові рільництва, кооперативи збуту сільсько-господарських продуктів та вкінці кооперативи сільсько-господарського промислу) в початках повоєнної кооперативної організації з вище наведених причин не можна було й думати. Недостача статистичних даних наслідком нереальних білянсів в часі девалюації м. н. не дозволила пізнати осягнених річних здобутків та на тій основі видавати дальші напрямні в кооперативнім будівництві.

Хвилеве устійнення золотого в 1924 р. і на тій основі зложені білянси дали можність РСУК вглянути частинно в кооперативне будівництво як цілість, пізнати його добрі і злі сторони та видати відповідні інструкції в ціли усунення недомагань.

Підчас обїздок представника РСУК і Центросоюза на кооперативні анкети по повітових центрах в осени 1925 р. знайдено — на основі дат на 1. X. 1925 р. — нашу кооперативну організацію в не найкращім стані.

Такий стан — в загальних нарисах знаний РСУК вже перед тим з ревізійних звітів — приневолив Раду РСУК подбати про матеріяльне зміцнення нашої кооперативної організації.

М. Капуста.

З української Буковини.

(Лист до Редакції.)

Чернівці, 26. липня 1926.

В 159 ч. „Діла" поміщений допис з Буковини, якого не можна лишити без відповіди. Дописувач або не знає всіх арканів тутешньої політики, або мабуть своїми симпатіями обдаровує одну з політичних груп, а саме бувшу хліборобську, на якої чолі стоїть б. учитель Кракалія, до якого дописувач привязує навіть деякі надії. А тимчасом згаданий добродій був уже раз послом до румунського парляменту, як представник соціял-демократичної партії, опісля розійшовся з партією і пристав до націонал-демократів, а вкінці пішов туди, де йому дали найбільше, себто став на службу румунської партії т. зв. царанітів (щось в роді польського „Пяста"). Ця партія для загарбання мандатів обіцює особливо перед виборами й Українцям ріжні грушки на вербі, а на ділі є такою самою шовіністичною румунською партією, як прим. аналогічно до обставин є й польський „Пяст". Вона без ніякого застереження апробує негарне загарбання українських земель, як українська Бесарабія і північна та західна Буковина. Власне на тих землях заведений від 1919 р. вимковий стан (за вимком міста Чернівців), так, що там не вільно відбувати ніяких зборів, а навіть на весілля і хрестини треба мати осібний дозвіл від військової влади. Та сама влада безцеремонно не допускає в українські части ніякого українського часопису, хоч на папері на основі румунської конституції ні конфіскат, ні цензури нема. Одинокий вимок робить лиш для органу п. Кракалії, мабуть тому, що там часто-густо виливано цілі кіблі помий на наші установи, що ще щось робили і на людей, які стояли на чолі тих установ. П. Кракалія заінавгурував новий промисл, досі бодай незнаний в українській журналістиці, а саме окружив він опікою наші фінансові інституції. Почув, приміром, якусь сплетню тай іде до установи і каже: „Дайте стільки й стільки леїв, то буду мовчати" — і так прим. для святого спокою якийсь час оплачувалися йому оба буковинські українські банки. Колиж установи не могли заспокоїти його апетиту, тоді йшли „обємисті статті за статтею" в його органі. Але й того було замало, тож врешті і румунська сігуранца за добрі услуги виповнювала люки буджету згаданого пана. Це на Буковині загально відома річ і тому треба дивуватися відвазі якогось прихильника п. Кракалії, що взявся писати за кордон та підносити можливість якихнебудь користей із виступів того пана. Про Буковину появилося останніми часами багато дописей, в яких не одно було представлено невірно, але ще ніхто не відважився підносити п. Кракалію і тому мусимо проти того якнайрішучіше запротестувати, а наш загал остерігаємо перед якиминебудь зносинами, як із згаданим паном, так і з його „партією".

Пише шан. дописувач, що на Буковині нема ні одної визначної одиниці, що була би в силі потягнути за собою маси. Таких одиниць не маємо, на жаль, не лише на Буковині. Але там спеціяльно мститься роблення політики згори, яку так послідовно провадив пок. Василько, для якого таланту й розгону Буковина була замала. Головним тереном його діяльности був Відень, а управу Буковини лишав він тим людям, що вміли йому ліпше приподобатися і ліпше йти на руку. Хтож йому не був під лад, того він і його люде безпощадно нищили. А політика Василька і його людей була така: приєднувати людей для себе і для української ідеї при помочі посад і синекур. Будь Українцем — казали вони — а станеш директором, професором, суддею, тощо. Колиж прийшла инша влада, то 95% тих людей, або відразу перейшли до державної нації, або станули на невтральнім, вичікуючім становищі. Перед війною було прим. коло 150 православних священиків, що признавалися до Українців, а теперіх можна почислити на пальцях руки! Подібно сталося і з учителями та всякими урядовцями. А навіть між т. зв. незалежною інтелігенцією поробилися поважні виломи... На те місце вступило свідоме українське міщанство, яке чи то аматорськими виставами чи роботою по товариствах живо підтримує національний рух, але лише там, де це можливе, цебто в Чернівцях. На життя на провінції наляг тяжкою колодою постій і крісовий приклад румунських граніцерів і сигуранцинків які своїми методами переходять колишніх царських охранників.

Серед таких обставин нелегко було зорієнтуватися нашій суспільности перед виборами на весні. До того часу при кермі були румунські національні ліберали (братіяністи, щось в роді вшехполяків), що трактували Українців per non sunt. Перед виборами король віддав владу т. зв. національній людовій партії ген. Аверескула. Вона мала в попереднім парляменті 15 послів (на 420), отже для приєднання собі прихильників між меншостями обіцяла їм деякі полекші. А треба знати, що в Румунії вибори все ще „робить" партія, що є при кермі і має цілий адміністраційний апарат у руках! Тому й українська нац.-демократична партія, яка має якутаку організацію і свій орган (Рідний Край), по довгих нарадах рішилася увійти в спілку з правительственною партією. Мандати роздавало правительство і воно на своїй листі призначило нац. демократичній партії два мандати до сенату, а два мандати дало т. зв. кацапам, які очевидно на Буковині засуджені на вимертя, а ідейніші зпоміж них все йдуть в національних справах разом з Українцями. Таким способом став сенатором і п. Антін Лукашевич, колишній посол до австрійського парляменту, який себе вважає чи не наслідником Василька. Треба признати всеж таки одно, а саме, що п. Лукашевич виступає все як свідомий Українець і нераз виступав і в чужій пресі проти румунізаторських затій ліберальної румунської партії і румунського правління. Стороннім не одно може видаватися дивним у політиці наших кругів на Буковині, але треба згідно з правдою ствердити, що ніде так тяжко працювати, як у тутешніх, просто страшних обставинах, серед правдиво балканського циганського середовища.

Буковинець.

До московських подій.

Харківські „Вісти" з 25. липня 1926 р. принесли офіціяльний комунікат Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії про виключення Зіновєва і товаришів з політичного бюра. Комунікат датований 23. липня звучить:

„Від 14 до 23 липня відбувалися засідання обєднаного пленуму ЦК. і ЦКК ВКП(б) при співучасти членів центральної ревізійної комісії. Пленум обмірковував низку найважливіших питань загально-державного та господарського будівництва партійного життя і стану робітництва, крема підсумки перевиборів рад, житлове будівництво та хлібозаготовки на цей рік. Заслухавши реферат ЦКК про спостережені після 14 зїзду факти фракційної діяльности й порушення з боку деяких провідних робітників і членів партії (т.т. Лашевича, Беленького та инших) постанов X. і XIV. партійних зїздів про збереження єдности в рядах партії та про сполучення цеї фракційної роботи з апаратом Виконкому Комінтерну, що працює під безпосереднім проводом Зіновєва, члена Політбюра ЦК., пленум ухвалив резолюцію, запропоновану в цім питанні президією ЦКК, звільнити тов. Зіновєва з посту члена Політбюра ЦК. і виключити тов. Лашевича з числа кандидатів у члени ЦК. Замість тов. Зіновєва пленум обрав членом Політбюра тов. Рудзутака і, поширивши число кандидатів у члени Політбюра до 8-ми, затвердив таких кандидатів до нього: т.т. Петровського, Угланова, Орджонікідзе, Андреєва, Кірова, Мікояна, Кагановича і Каменєва. Заслухавши доповлення Політбюра про постанови, ухвалені в звязку з останніми міжнародніми подіями, пленум ухвалив програму діяльности Політбюра і делегації ВКП(б) у Виконкомі Комінтерну в міжнародньому питанні".

Крім того приняв пленум центрального комітету компартії дуже широку та вичерпуючу резолюцію в справі Лашевича та инших і у справі єдности партії. Та над нею спинимося иншим разом.

Московські чолові органи партії (партійної більшости) і уряду СРСР, „Правда" та „Ізвестія" нападають незвичайно гостро на опозицію та завзивають до безпощадної боротьби з нею. Між иншим Радек, якого деякі органи польської преси зараховують до опозиції, помістив у „Правді" статтю з повним підписом, в якій накликує урядові чинники до енергійної ліквідації розкладу, що почав поширюватися в партії під впливом опозиції.

Недоля інвалідів.

Примари війни відходять від нас помалу в минуле. Ми забуваємо пережите страхіття, кидаємо на них рожевий серпанок, мимохіть топимо їх у дрібних радощах, яких ми після довгих тривог і журби були особливо спрагнені. Тільки вряди-годи встають перед очима картини минулого й будять сумовиті рефлексії. Та ще снуються серед нас і живі примари війни — воєнні каліки, зі скаліченою душею й зломаним тілом; вони псують погідний настрій „обивателя", що вже звик до „нормального" життя, бентежать його в часі спокійного післяобіднього сну.

На українських землях під Польщею маємо українських інвалідів старих армій: австрійської й російської, та національних армій. Хочемо тут торкнутися життя-буття інвалідів австрійської армії з Галичини. Що-правда, польські закони признають їм державне забезпечення й опіку, але, на жаль, ця опіка дуже багатьох поминула. Причиною цього найчастіше буває пізнє зголошення інвалідів або брак інвалідських документів. Річ у тому, що кінцевим речинцем реєстрації інвалідів встановлено день 30. квітня 1922 р. й після того речинця зголошень інвалідів не приймали або уневажнювали доконану реєстрацію. Широкий загал ще довго нічого не знав про відносний розпорядок навіть по містах, а що вже по далеких і глухих селах, то нічого й казати.

Так само не легка була справа з інвалідськими паперами. В бурхливих часах війни й переворотів не одному документи згоріли разом з хатою, або забрали їх переходячі жовнірі, чи в який инший спосіб загубились, або просто інвалід не одержав їх при розпаді Австрії. Бу